

Nr 64.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond, m. m.; given Stockholms slott den 31 januari 1947.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag samt Kungl. Maj:ts och kyrkomötets däri omförmälda skrivelser vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond samt

2) lag angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster.

GUSTAF.

N. Quensel.

Förslag

till

L a g**angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932
(nr 404) om kyrkofond.**

Härigenom förordnas, att 6 §¹ lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

6 §.

Enligt vad — — — kyrkofonden gäldas

dels kostnad för avlönande av biskoparna och av präster, som avses i lagen om reglering av prästerskapets avlöning, för beredande av emeritilön för präster ävensom för pensionering av efterlevande till präster, allt i den omfattning, som är närmare angiven

i bestämmelserna — — — avsedda medel,

i lagarna om reglering av prästerskapets avlöning, om provisorisk tilläggs-lön åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. m., om reseanslag åt vissa präster i nyreglerade pastorat, om emeritilöner för präster, om emeritilöner för vissa prästmän i ledande ställning i missionens och diakoniens tjänst och om dyrtidstillägg åt präster jämte därtill anslutna särskilda författningar samt

i familjepensionsreglementet — — — Luleå stift.

Härutöver skola av kyrkofonden utgöras:

1) — — —

5) anslag, som Konungen enligt av riksdagen godkända grunder bestämmer för avlönande av för särskild prästerlig tjänstgöring inom riket anställda präster;

6) — — —

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1947.

¹ Senaste lydelse, se 1942: 236.

Förslag

till

Lag

**angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35)
om emeritilöner för präster.**

Härigenom förordnas, att 1 och 2 §§¹ lagen den 9 december 1910 om emeritilöner för präster skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att 11 §² samma lag skall hava lydelse som följer.

1 §.

Emeritilöner må under de villkor och bestämmelser, som här nedan stadgas, från kyrkofonden utgå till ordinarie och extra ordinarie präster, vilka tjänstgöra i annan territoriell församling än Karlsborgs församling, ävensom till stifts- och kontraktsadjunkter samt till pastor vid sådan svensk församling i utlandet, för vilken kyrkoordning blivit av Kungl. Maj:t fastställd.

2 §.

Emeritilön delas — — — ettusenfemhundra kronor.

För pastor vid svensk församling i utlandet skall grundbeloppet utgöra fyratusenfemhundra kronor.

Det provisoriska — — — 4 § 3 mom.

11 §.

Tjänst innehavare, å vilken bestämmelserna härförut om emeritilön äga tillämpning, vare pliktig att underkasta sig framdeles, så länge han kvarstår i tjänst, av Kungl. Maj:t och riksdagen beslutade ändrade bestämmelser rörande skyldigheten att mot erhållande av emeritilön avgå från tjänsten och om emeritilöns åtnjutande eller eljest med avseende å sådan prästs tjänstepensionering.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1947; dock att dessförrinnan utnämnd pastor vid svensk församling i utlandet icke mot sitt bestridande är skyldig att mot erhållande av emeritilön avgå från sin befattning samt att före den 1 januari 1947 utnämnd annan tjänst innehavare icke utan eget godkännande är underkastad förpliktelse, som i 11 § i dess nya lydelse avses.

¹ Senaste lydelse, se 1941:954.

² Beträffande 11 §, jfr 1942:157.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
31 januari 1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL,
GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG,
ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Statsrådet Quensel anmäler, efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet, de i statsrådsprotokollet för den 1 november 1946 omnämnda frågorna angående dels ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond, såvitt avser avlöningsförhållandena för stifts- och kontraktsadjunkter m. m., dels ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster samt därmed sammanhörande ändring av 6 § lagen om kyrkofond och anför därvid följande.

I särskilda skrivelser till kyrkomötet den 1 november 1946, nr 3 och 4, begärde Kungl. Maj:t kyrkomötets yttrande över vissa vid skrivelserna fogade, inom ecklesiastikdepartementet upprättade lagförslag, nämligen i skrivelsen nr 3 över förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond samt i skrivelsen nr 4 över förslag till lagar angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster och angående ändrad lydelse av nyss angivna lagrum i lagen om kyrkofond.

I särskilda skrivelser den 28 november 1946, nr 4 och 5, har kyrkomötet förklarat sig icke hava något att erinra mot ifrågavarande lagförslag.

De båda lagförslagen berörande 6 § lagen om kyrkofond hava sammanarbetats, varefter inom ecklesiastikdepartementet upprättats ett nytt förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond.

Föredraganden hemställer härefter, att nu ifrågavarande två lagförslag eller förslag till *lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond* och *lag angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Åke Bruhn-Möller.

BILAGOR

Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 3, till kyrkomötet angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond; given Stockholms slott den 1 november 1946 *Bilaga 1.*

Transumt av kyrkolagsutskottets betänkande, nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 3, angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond m. m. *Bilaga 2.*

Kyrkomötets underdåniga skrivelse, nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond *Bilaga 3.*

Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 4, till kyrkomötet angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster m. m.; given Stockholms slott den 1 november 1946 *Bilaga 4.*

Transumt av kyrkolagsutskottets betänkande, nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 4, angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster m. m. . . *Bilaga 5.*

Kyrkomötets underdåniga skrivelse, nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster m. m. *Bilaga 6.*

Nr 3.

Kungl. Maj:ts skrivelse till kyrkomötet angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond; given Stockholms slott den 1 november 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, inhämta kyrkomötets yttrande över härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond.

GUSTAF.

N. Quensel.

Förslag

till

L a g

**angående ändrad lydelse av 6 §¹ lagen den 30 augusti 1932
(nr 404) om kyrkofond.**

Härigenom förordnas, att 6 §¹ lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

6 §.

Enligt vad — — — Luleå stift.

Härutöver skola av kyrkofonden utgöras:

1) — — —

5) anslag, som Konungen enligt av riksdagen godkända grunder bestämmer för avlönande av för särskild prästerlig tjänstgöring inom riket anställda präster;

6) — — —

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1947.

¹ Senaste lydelse, se 1942 : 236.

*Utdrag av protokollet över eklelesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
1 november 1946.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför här-
efter statsrådet Quensel.

Enligt 6 § andra stycket 5) lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond utgår ur fonden anslag, som Konungen må finna skäligt bevilja prästman för särskild prästerlig tjänstgöring inom riket, dock att för ändamålet icke under något år må användas mer än 400 000 kronor.

Genom särskilda av Kungl. Maj:t den 14 maj 1943 meddelade beslut anställdes för tiden till den 1 juli 1946 med anlitan-
de av omförmälda anslag av 400 000 kronor dels följande antal stiftsadjunkter inom stift-
en, nämligen i vart och ett av Uppsala, Linköpings, Västerås och Växjö stift tre, i vart och ett av Skara, Strängnäs, Göteborgs, Karlstads och Härnösands stift två, i vartdera av Lunds och Luleå stift fyra samt i vartdera av Visby och Stockholms stift en, tillhopa 32 stycken, dels ock i Luleå stift fyra kontraktsadjunkter.

Vidare medgav Kungl. Maj:t — i likhet med vad ett antal tidigare år beviljats — genom beslut den 22 juni 1945, att till svenska kyrkans diakonistyre-
lse finge från samma anslag ur kyrkofonden utgå bidrag för tiden den 1 juli 1944—30 juni 1945 till avlönande av och till resekostnadsersättning åt vissa hos styrelsen anställda sekreterare med tillhopa ett belopp av 14 000 kronor. I vad anginge ytterligare dylikt bidrag från anslaget för tid efter utgången av juni 1945 ville Kungl. Maj:t framdeles taga frågan därom under förnyat övervägande.

Sedermera har Kungl. Maj:t, i enlighet med av kammarkollegiet framlagt förslag, genom särskilda beslut den 10 maj 1946 förordnat, att de dåvarande bestämmelserna om anställande av stifts- och kontraktsadjunkter skulle äga fortsatt tillämpning tills vidare under tiden den 1 juli 1946—30 juni 1947. Vidare har Kungl. Maj:t, sedan statskontoret i skrivelse den 24 maj 1946 anmält, att kyrkofondens samtliga kostnader under budgetåret 1945/46 för stifts- och kontraktsadjunkter kunde uppskattas till 400 096 kronor 10 öre, enligt beslut den 14 juni 1946 icke funnit möjligt att för nämnda budgetår bevilja diakonistyre-
lsen något bidrag från det ifrågavarande kyrkofonds-
anslaget till avlönande av dess sekreterare.

Det nuvarande anslaget enligt 6 § kyrkofondslagen för särskild prästerlig tjänstgöring inom riket var tidigare fastställt till 300 000 kronor. I en vid 1934 års kyrkomöte väckt motion föreslogs borttagande av maximeringen i lagen av anslaget. Förslaget tillstyrktes av kyrkolagsutskottet (betänkande nr 32). Härvid erinrade utskottet om att stiftsadjunkternas verksamhetsområde icke vore inskränkt till en kyrkoförsamling, ett pastorat eller ett kontrakt, utan territoriellt omfattade ett helt stift men i stället vore med hänsyn till verksamhetens art begränsat till en specialuppgift. Beträffande de uppgifter, som dittills anförtrotts stiftsadjunkterna, erinrades om den kyrkliga ungdomsrörelsen, som för sitt bestånd och ytterligare tillväxt krävde ledning av därtill särskilt lämpade personer. Ytterligare erinrades om det nya kyrkliga bildnings- och studieintresset, som ställde större krav på ledning än som motsvarades av vad församlingsprästerna rimligen kunde giva. Slutligen framhöll utskottet, att sjömansvärden i större hamnar krävde särskilda arbetskrafter. Behovet av stiftsadjunkter vore emellertid ingalunda fyllt. På grund av anslagets maximering hade Kungl. Maj:t nödgats avvisa många sakligt välmotiverade framställningar om utökning av stiftsadjunkternas antal. För tillgodoseende av det behov av nya stiftsadjunkter, som då förefunnes och, så långt utskottet kunde överblicka den sannolika framtida utvecklingen, icke komme att i väsentlig grad ökas, skulle erfordras en höjning av anslaget till 400 000 kronor eller 450 000 kronor. Utskottet ansåg det emellertid vara riktigast, att maximeringsbestämmelsen borttoges. Då det vore lagt i Kungl. Maj:ts hand att pröva behovet i varje särskilt fall av de stiftsadjunktsbefattningar, varom stiftsstyrelserna gjorde framställning, samt man kunde taga för givet, att Kungl. Maj:t vid sin prövning beaktade intresset av att den allmänna kyrkoavgiften icke på ett oskäligt sätt stegrades, syntes några betänkligheter av ekonomisk art icke kunna anföras häremot. Ur principiell synpunkt åter borde beaktas, att syftet med upptagandet i kyrkofondslagen av denna anslagspost vore att tillföra den kyrkliga organisationen en större anpassningsförmåga med hänsyn till skiftande förhållanden ävensom att det för vinnande av detta syfte vore av vikt att största möjliga rörelsefrihet lämnades i fråga om disponerandet över anslaget. Anslagsposten representerade den kyrkliga organisationens mest dynamiska element och borde därför icke i något avseende vara statisk. Utskottets betänkande godkändes av kyrkomötet.

Sedermera hemställde 1935 års biskopsmöte hos Kungl. Maj:t om sådan ändring av bestämmelsen i kyrkofondslagen, att det däri angivna maxibeloppet höjdes från 300 000 kronor till 400 000 kronor. Sedan Kungl. Maj:t i anledning härav i proposition nr 242 till 1936 års riksdag och i skrivelse nr 3 till samma års kyrkomöte framlagt förslag till härför erforderlig lagändring och detta blivit av såväl riksdagen som kyrkomötet lämnat utan erinran, fastställdes den sålunda beslutade höjningen av anslaget i fråga

genom lagändring den 27 november 1936. Enligt uttalande av föredragande departementschefen till det vid förenämnda proposition fogade statsrådsprotokollet vitsordades av departementschefen det betydelsefulla arbete, som stiftsadjunkterna utförde och som medelst en i förhållande till omkostnaderna för den kyrkliga organisationen i övrigt jämförelsevis obetydlig ökning av anslaget kunde göras avsevärt mycket effektivare.

Stifts- och kontraktsadjunkternas nuvarande avlöningsförmåner äro i huvudsak enhetligt bestämda. Sålunda åtnjuta för närvarande varje stifts- eller kontraktsadjunkt 3 400 kronor i årligt arvode med rätt därjämte till tre ålderstillägg, vart och ett å 300 kronor, efter 3, 6 och 9 år, ävensom dyrtids- och kristillägg å arvode och ålderstillägg enligt de för församlingsprästerna gällande grunderna, d. v. s. efter de allmänna grunderna för dylikt tillägg å s. k. reglerad avlöning inom civilstaten men med det för dyrtidstillägget och tilläggsunderlaget för kristillägget gällande procenttalet reducerat med 3. Vidare åtnjuta stifts- och kontraktsadjunkterna, lika för alla, bostads- och vivreersättning med 3 000 kronor för år, varå dock icke beräknas dyrtids- eller kristillägg. Härjämte utgår, efter särskild prövning, till stifts- och kontraktsadjunkterna å vissa stationeringsorter i Luleå stift ödebygdstillägg i överensstämmelse med vad som för församlingsprästerna gäller enligt lag den 21 november 1925 (nr 455), eller med högst 1 400 kronor för år. Slutligen åtnjuta här ifrågasvarande präster resekostnadsersättning, i Luleå och Visby stift enligt allmänna resereglementet (reseklass II) med den sammanlagda kostnadsersättningen för stiftet maximerad till visst belopp, samt i övriga stift med fast årlig ersättning för varje befattningshavare, varierande mellan 600 och 2 400 kronor. Stifts- och kontraktsadjunkterna inom Luleå stift åtnjuta även viss traktamentsersättning. I enlighet med år 1946, efter beslut av riksdagen, meddelade särskilda bestämmelser (sv. förf. saml. nr 216 och 550) ha stifts- och kontraktsadjunkterna dessutom, i likhet med flertalet övriga präster samt civila och militära statliga befattningshavare m. fl., erhållit dels tillfälligt lönetillägg med 300 kronor för budgetåret 1945/46, dels provisoriskt lönetillägg med 660 kronor för budgetåret 1946/47. Dessa sistnämnda två lönetillägg belasta emellertid icke det särskilda anslaget å 400 000 kronor enligt 6 § kyrkofondslagen utan skola helt finansieras omedelbart ur kyrkofonden.

I sina framställningar om fortsatt anställande av stifts- och kontraktsadjunkter för tiden efter utgången av juni 1946 har flertalet av domkapitlen hemställt om en utökning av den nuvarande organisationen, sammanlagt av rätt så betydande omfattning. Förslag ha härjämte framförts om höjning av bostads- och vivreersättningen för stifts- och kontraktsadjunkterna och i särskilda fall jämväl av resekostnads- och traktamentsersättningarna. Från visst håll har ifrågasatts, att bostads- och vivreersättningen

skulle sammanslås med befattningshavarens årsarvode till ett belopp, på vilket i dess helhet skulle utgå dyrtids- och kristillägg.

Med föranledande härav har *kammarkollegiet* i sitt i ärendet avgivna utlåtande till en början framhållit följande.

För möjliggörande av ifrågasatt höjning av bostads- och vivreersättningen till ifrågavarande adjunkter samt för bibehållande trots stegringen i löne-kostnaderna av den dåvarande organisationen ifrågasatte kollegiet i sina den 5 februari 1942 och den 26 februari 1943 avgivna utlåtanden att från ifrågavarande anslag skulle såsom en tillfällig anordning avlastas de till stifts- och kontraktsadjunkterna utgående dyrtids- och kristilläggen, vilka i stället borde utgå från posten »dyrtidstillägg till präster». Förslaget för-
 ledde emellertid icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Med den nuvarande orga-
 nisationen torde dyrtids- och kristilläggen kunna uppskattas till i runt tal
 60 000 kronor. Därest nu framförda yrkanden om utökning av organisatio-
 nen, innebärande en ökning av antalet adjunkter med 16, skulle i mera
 avsevärd utsträckning bifallas, komme, även om berörda avlastning av dyr-
 tids- och kristilläggen kunde ske, det nuvarande anslaget icke att förslå att
 finansiera den sålunda utökade organisationen. Härför skulle krävas en höj-
 ning av ifrågavarande anslagspost.

I fråga om den påyrkade utökningen av antalet stiftsadjunkter har kam-
 markollegiet vidare anfört bland annat följande.

Stiftsadjunktsinstitutionen är enligt domkapitlens samstämmiga vittnes-
 börd av stor och växande betydelse för det kyrkliga livets utveckling på
 skilda områden. Med hänsyn till de från flertalet domkapitel därom fram-
 förda önskemålen anser sig kollegiet fördenskull i princip icke hava något
 att erinra emot att genom höjning av maximibeloppet av ifrågavarande an-
 slagspost möjlighet beredes till en utökning av den kyrkliga organisationen
 i detta hänseende. — Givet är att det på stiftsadjunkterna ankommande
 arbetet är av den art, att det för en lekman och utan kännedom om de
 lokala förhållandena är svårt att bedöma behovet av arbetskrafterna. Syn-
 barligen har emellertid denna verksamhet blivit allt mer omfattande och gre-
 nat ut sig till flera kyrkligt-sociala uppgifter. Härtill kommer, att verksam-
 heten vitsordats vara till stort gagn. Vad domkapitlen i Uppsala, Skara,
 Strängnäs, Lund, Göteborg och Karlstad, vilka var för sitt stift begärt an-
 ställande av ytterligare en stiftsadjunkt, anfört till stöd härför har synts
 kollegiet vara bärande, varför kollegiet icke har något att erinra mot den
 av dessa domkapitel nu ifrågasatta utökningen av organisationen.

Vidkommande åter de av domkapitlen i Härnösand och Luleå gjorda
 framställningarna, däri för respektive stift ifrågasatts en utökning med två
 stiftsadjunkter, förklarade sig kammarkollegiet på anförda skäl icke kunna
 i full utsträckning biträda dessa utan blott kunna för vartdera stiftet till-
 styrka anställande av en ny stiftsadjunkt. Av domkapitlet i Stockholm fram-
 fört yrkande om anställande i därvarande stift av ytterligare en stiftsadjunkt
 ansåg sig kammarkollegiet ej kunna tillstyrka. Domkapitlet i Visby hade
 i sin framställning framhållit behovet av anställande i stiftet av ännu en

stiftsadjunkt men av hänsyn till det begränsade kyrkofondsanslaget inskränkt sig till att hemställa om anvisande av resekostnadsersättning för en församlingspräst, som av domkapitlet kunde förordnas till biträdande stiftsadjunkt utan särskilt arvode. Härutinnan har kammarkollegiet allenast åberopat ett sitt tidigare utlåtande över ett likartat förslag, varvid kollegiet förklarat sig, under förutsättning att förordnandet icke komme att menligt inverka på arbetet inom den förordnade prästens eget pastorat, icke vilja motsätta sig den ifrågasatta anordningen. Domkapitlen i Linköping, Västerås och Växjö hade beträffande sina stift icke begärt någon utökning i antalet därvarande stiftsadjunkter.

Vad beträffar anställandet av kontraktsadjunkter hade domkapitlet i Luleå begärt anställande av ytterligare en sådan samt domkapitlen i Uppsala och Härnösands stift, varest hittills icke funnits några kontraktsadjunkter, hemställt om anställande i det förra stiftet av tre och i det senare av en sådan adjunkt. I denna fråga har kammarkollegiet till en början anfört följande.

Under det stiftsadjunkterna hava till uppgift att biträda församlingsprästerskapet med speciella till hela stiftet eller större delar därav hänförliga uppgifter, särskilt med avseende å ungdoms- och sjömansvård samt kyrkligt arbete av frivillig art och kyrkligt bildningsarbete m. m., äro kontraktsadjunkterna anställda för det egentliga församlingsarbetet i kontraktets pastorat, där på grund av särskilda förhållanden, såsom stora avstånd och spridd bebyggelse och församlingsorganisationens knapphet, det ordinarie församlingsprästerskapet icke har möjlighet att på tillfredsställande sätt fullgöra sina församlingstvårdande uppgifter. Hittills hava kontraktsadjunkter varit anställda endast i Luleå stifts lappmarkskontrakt och Norrbottens norra kontrakt. I den mån församlingsorganisationen blivit utökad ha tidigare anställda kontraktsadjunkter indragits.

I vad gäller de av domkapitlen i Uppsala och Härnösand i förevarande hänseende gjorda framställningarna har kammarkollegiet förklarat sig, med hänsyn till de kyrkliga förhållandena i de av nämnda domkapitel avsedda kontrakten, icke kunna finna det styrkt, att något behov av kontraktsadjunkt därstädes är för handen. För Luleå stift har kammarkollegiet ej heller funnit det behöfligt med någon ytterligare kontraktsadjunkt, helst som kammarkollegiet just för det av domkapitlet härvid åsyftade kontraktet, Lappmarkens tredje kontrakt, jämte annat kontrakt tillstyrkt anställande av ännu en stiftsadjunkt.

Beträffande de i domkapitlens framställningar ifrågasatta ändringarna med avseende å bostads- och vivreersättningarna åt stifts- och kontraktsadjunkterna har kammarkollegiet för närvarande tillstyrkt en höjning med 300 kronor av desamma. Vad åter angår förslaget om inarbetande av bostads- och vivreersättningen i arvodena, vilket enligt kollegiets förmenande i viss mån innebure ett avsteg från det nuvarande prästerliga lönesystemet, har kammarkollegiet med hänsyn till den omläggning av nämnda system, som allt mer trängde på, funnit det tills vidare böra anstå med prov-

ningen av detta förslag. De framställda yrkandena om höjningar av nu utgående resekostnads- och traktamentsersättningar har kammarkollegiet icke ansett sig böra tillstyrka i annan mån än att den för stifts- och kontraktsadjunkterna i Luleå stift i särskilda fall nu gällande nedsatta traktamentsersättningen syntes, med hänsyn till numera enligt allmänna resereglementet utgående traktamentsersättning i klass D, böra höjas till 8 kronor för dag och 5 kronor för natt samt att i följd härav och på grund av den förordade utökningen av antalet stiftsadjunkter i stiftet den för närvarande för stiftet bestämda maximeringen av här ifrågavarande ersättningar jämväl borde något höjas. För de i övrigt förordade nya stiftsadjunkterna har kammarkollegiet föreslagit i huvudsak samma ersättningar i förevarande hänseende som hittills varit bestämda för de i respektive stift tidigare anställda. För det fall att biträdande stiftsadjunkt komme att anställas i Visby stift i enlighet med därvarande domkapitels förslag, har kammarkollegiet tillstyrkt, att resekostnadsersättning för denne bestämmes att — i likhet med vad för närvarande för stiftsadjunkten i stiftet gäller — utgå enligt klass II i allmänna resereglementet, men att ersättningen för år icke sammanlagt må överstiga 1 000 kronor.

Med utgående från vad av detsamma sålunda förordats såväl i avseende å utökning av organisationen som i fråga om höjning av befattningshavarnas avlöningsförmåner har kammarkollegiet slutligen beräknat medelsbehovet för år för stifts- och kontraktsadjunkternas avlönande till sammanlagt 513 800 kronor, varvid kammarkollegiet i huvudsak anfört följande.

I händelse anslaget ur kyrkofonden till det ifrågavarande ändamålet fortfarande anses böra maximeras, syntes lämpligt, att maximibeloppet, varav organisationens omfattning beror, icke komme att omfatta dyrtids- och kristilläggen utan endast övriga så att säga ordinarie kostnader. Med inberäkning av föreslagen höjning av bostads- och vivreersättningen skulle maximibeloppet i så fall efter den nu föreslagna organisationen komma att uppgå till 436 500 eller i avrundat tal 450 000 kronor. Beträffande kyrkofondens förmåga att med nuvarande skatteunderlag bära ifrågavarande ökade utgift torde någon tvekan icke råda därom. Av allmänna kyrkoavgiftens grundbelopp, 15 öre, uttages för år 1946 endast 10 öre, och enligt kammarkollegiets och statskontorets i utlåtande den 7 september 1945 gjorda beräkningar till allmänna kyrkoavgiften för 1946 skulle med 10-öres utdebitering uppstå ett överskott å kyrkofondens inkomster med omkring 226 000 kronor.

Statskontoret, som över förevarande frågor jämväl avgivit utlåtande, har för sin del förordat bibehållande av den nuvarande organisationen i avvaktan å slutförandet av numera igångsatt utredning rörande revision av bestämmelserna om prästerskapets avlöning.

Föredraganden.

På sätt i 1934 års kyrkolagsutskotts betänkande framhållits och jämväl av domkapitlen och kammarkollegiet vitsordats, äro stifts- och kontraktsadjunktsbefattningarna att anse såsom betydelsefulla och verksamma fak-

torer för ett ändamålsenligt tillgodoseende av den utveckling och inriktning av den prästerliga verksamheten inom riket, som nuvarande tidsförhållanden kräva. Jag finner det i enlighet härmed även till fullo styrkt, att det för denna verksamhets tillbörliga bedrivande för närvarande föreligger ett starkt behov av en omedelbar utvidgning av den särskilda härför avsedda prästorganisationen samt att detta utvidgningsbehov skäligen bör fyllas i den utsträckning, som av kammarkollegiet förordats. En dylik utökning av prästorganisationen i fråga synes icke kunna föregripa resultatet av den utredning rörande prästerskapets avlöningsförhållanden m. m., som för närvarande bedrivs av särskilda sakkunniga inom ecklesiastikdepartementet, 1946 års prästlönekommitté. Nämnade utredning torde, enligt vad jag inhämtat, icke komma att beröra hithörande speciella organisationsförhållanden. Däremot torde önskemålen om en höjning av ifrågavarande befattningshavares bostads- och vivreersättning i nuvarande läge svårigen kunna tillmötesgå. Det får nämligen anses uppenbart, att en nu vidtagen höjning av denna för den totala lönenivån för befattningshavarna i fråga så väsentliga lönepost måste förutsättas kunna komma att inverka störande på den arbetande lönekommitténs blivande löneavvägning de särskilda prästtjänsterna emellan. Jag erinrar i detta sammanhang om att, såsom redan nämnts, stifts- och kontraktsadjunkterna genom särskilda lönetillägg för budgetåren 1945/47 redan erhållit en viss kompensation för sitt av dyrtidens ökade tryck försämrade avlöningsläge. Därest en motsvarande kompensation kommer att visa sig påkallad för prästerna i gemen jämväl under nästkommande budgetår, torde helt naturligt även stifts- och kontraktsadjunkterna böra komma i åtnjutande därav. Jag anser mig fördenskull icke kunna biträda förslaget om höjning av bostads- och vivreersättningen.

Å andra sidan finner jag däremot icke något hinder föreligga för att bostads- och vivreersättningen, på sätt även ifrågasatts, helt upphör såsom fristående avlöningsförmån och i stället inarbetas i arvodet genom motsvarande höjning av detta. För här ifrågavarande befattningshavare torde det nämligen i verkligheten, med undantag för en kontraktsadjunkt i Lappmarkens andra kontrakt i Luleå stift för vilken särskild tjänstebostad finnes anordnad i Ammarnäs, icke kunna bli fråga om att bostads- och vivreersättningen någonsin skall utbytas mot bostad eller vivre in natura.

Bostads- och vivreersättning åt stifts- och kontraktsadjunkter enligt nu gällande avlöningsgrunder fastställdes — om man bortser från Visby stift, där tidigare gällde en speciell avvägning med avseende å arvode och dylik ersättning åt stiftsadjunkt — första gången genom Kungl. Maj:ts beslut den 25 juni 1926 om anställande av stiftsadjunkt i Lunds stift. Ersättningen bestämdes härvid till 2 500 kronor. I samband med att åren 1930—31 den förut å årsarvode och ålderstillägg för befattningshavarna utgående tillfälliga löneförbättringen inarbetades i arvodet och dyrtidstillägget å samma löneförmåner omlades att utgå efter s. k. nyreglerade grunder, höjdes jäm-

väl bostads- och vivreersättningen för befattningshavarna i gemen till nu gällande belopp 3 000 kronor. Som det för bostad och vivre fastställda ersättningsbeloppet, varå dyrtidstillägg icke utgår eller tidigare utgått, måste förutsättas i sig inbegripa kompensation åtminstone för den vid fastställelse-tidpunkten rådande dyrtiden, finner man — med utgående från levnads-kostnadsnivån vid ingången av tredje kvartalet 1926 — att det för stifts- och kontraktsadjunkterna först bestämda ersättningsbeloppet för bostad och vivre, 2 500 kronor, bort svara mot ett grundbelopp av i avrundat tal 2 180 kronor jämte dyrtidstillägg därå med cirka 320 kronor. Med beräkning av dyrtids- och kristillägg enligt nu för prästerna i allmänhet gällande grunder skulle, med utgående från nämnda grundersättning å 2 180 kronor, bostads- och vivreersättningen i sin helhet komma upp till cirka 3 040 kronor (med kristillägg efter 14 procent blir beloppet 2 996 kronor) eller alltså i stort sett samma belopp som det, varmed bostads- och vivreersättningen för närvarande utgår. Jag finner med hänsyn till vad jag här framhållit det vara lämpligt, att arvode samt bostads- och vivreersättning åt stifts- och kontraktsadjunkterna nu sammanslås till ett belopp och att därvid såsom enhetligt arvode för nämnda befattningshavare bestämmes ($3\,400 + 2\,180 =$) 5 580 kronor. Genomföres en dylik arvodesreglering, synas emellertid, då ju därigenom i avlöningsförmånerna ej längre kommer att ingå något belopp som i princip kan sägas vara fastställt med hänsyn till rådande levnadskostnadsnivå, de befattningshavarna å arvodet jämte andra avlöningsbelopp tillkommande dyrtidstilläggsförmånerna härefter böra utgå utan den hittills tillämpade reduceringen av gällande procenttal med tre, eller alltså helt utgå efter de allmänna grunderna för ifrågakvarande tillägg å s. k. reglerad avlöning inom civilstaten.

Vad beträffar bestämmandet av resekostnads- och traktamentsersättningar för här ifrågakvarande befattningshavare ansluter jag mig till vad kammarkollegiet i dylikt hänseende förordat. Med hänsyn till vad dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet till statsrådsprotokollet i propositionen 1936: 242 (s. 133 f.) uttalat med avseende å biträdande stiftsadjunkters anställande och med hänsyn jämväl till konsekvenserna i allmänhet beträffande det ordinarie församlingsprästerskapets anlitande för dylika särskilda uppdrag, finner jag mig dock icke kunna tillstyrka något förordnande av biträdande stiftsadjunkt i Visby stift och således ej heller någon särskild resekostnadsersättning för sådan präst.

I övrigt torde stifts- och kontraktsadjunkternas avlöningsförmåner böra för kommande anställningsperiod bestämmas i enlighet med vad därutinnan för närvarande gäller. För den förut omnämnde med tjänstebostad försedde kontraktsadjunkten i Ammarnäs lärar det härvid böra få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den minskning i honom tillkommande årsarvode, som befattningshavaren skäligen skall vidkännas för förmånen av hyresfri tjänstebostad.

Med den av mig nu föreslagna regleringen av antalet befattningshavare och avlöningsförmånerna för dessa skulle årskostnaden för stifts- och kontraktsadjunktsorganisationen kunna beräknas på följande sätt:

Arvode för 44 adjunkter à 5 580 kronor	kronor	245 520
Ålderstillägg, tre à 300 kronor efter 3, 6 och 9 år, förslagsvis	»	19 800
Ödebygdstillägg, förslagsvis	»	7 000
	kronor	272 320
Dyrtidstillägg efter 26 procent, förslagsvis	kronor	70 500
Barnstillägg à 108 kronor per barn, förslagsvis	»	6 580
Kristillägg efter 16 procent (tabell III), förslagsvis	»	47 900
Resekostnads- och traktamentsersättningar, högst	»	100 000
	Summa kronor	497 300.

Härtill bör, såsom jämväl synes önskvärt, ytterligare komma ett avlöningsbidrag å 14 000 kronor för år till diakonistyrelsen i enlighet med vad tidigare utgått. Totalbelastningen av det förevarande kyrkofondsanslaget skulle därmed kunna beräknas till mellan 510 000 och 520 000 kronor för år. Det nu i kyrkofondslagen bestämda beloppet bleve följaktligen otillräckligt. Kammarkollegiet, som på grundval av sina förslag och beräkningar kommit till ett närliggande motsvarande totalbelopp, har för sin del förordat, att finansieringen av de beräkneliga kostnaderna ordnas på så sätt, att den i kyrkofondslagen bestämda maximeringen av anslaget höjes till 450 000 kronor, men att samtidigt i lagen angives att de å stifts- och kontraktsadjunkternas avlöningsförmåner utgående dyrtids- och kristilläggen icke skola gäldas medelst detta anslag utan omedelbart ur kyrkofonden. Jag finner denna metod med successiva höjningar av anslaget icke ändamålsenlig. I stället anser jag mig kunna biträda 1934 års kyrkolagsutskotts förslag om maximeringens slopande ur lagbestämmelsen. Detta torde emellertid förutsätta, att grunderna för anslagets utnyttjande underställas riksdagens godkännande. Belastningen av anslaget påverkar nämligen i sin mån det årliga behovet av skatteutdebitering för kyrkofondens räkning i form av allmän kyrkoavgift. Bestämmelse om dylikt förbehåll om riksdagens godkännande av grunderna för kyrkofondsanslags utnyttjande finnes redan förut meddelad, t. ex. under punkterna 6) och 9) i 6 § andra stycket kyrkofondslagen beträffande utlands- och militärprästers avlöande. Jag vill fördenskull här föreslå en i detta syfte ändrad bestämmelse i kyrkofondslagen rörande nu ifrågavarande anslag, närmast anslutande sig till den motsvarande bestämmelsen under punkt 9) samma paragraf. De grunder för anslagets utnyttjande, som nu närmast eller sedermera må varda med riksdagens godkännande beslutade, synas emellertid böra fastställas att gälla tills vidare, i likhet med vad skett i avseende å såväl utlands- som militärprästers avlöande. Härigenom vinnes den lättnaden i fråga om anslagets handhavande, att grun-

derna härför icke behöva av Kungl. Maj:t årligen underställas riksdagen utan först då förhållandena påkalla antingen en ökning av antalet befattningshavare inom någondera av de två särskilda kategorierna eller någon ändring i vad gäller avvägningen av arvoden med tillhörande tillägg för befattningshavarna eller höjning av beräknade anslaget för resekostnads- och traktementsersättningar. I vad angår befattningshavarnas fördelning de olika stiftens emellan och inom dessa synes likväl Kungl. Maj:t alltjämt böra hava fria händer, liksom även i fråga om bestämmandet i övrigt rörande befattningshavarnas tjänstgöring m. m. Om behovet av fortgående bidrag till diakonistyrelsen för avlöandet av vissa hos nämnda styrelse anställda sekreterare samt om avvägningen av bidraget för respektive år och om eventuella villkor för dess åtnjutande torde det likaledes böra tillkomma Kungl. Maj:t att, med iakttagande av härförut angiven ungefärlig begränsning av bidragssummans storlek, själv fritt bestämma.

Föredraganden uppläser härefter ett inom ecklesiastikdepartementet utarbetat förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond, vilket förslag såsom bilaga fogats till statsrådsprotokollet i detta ärende¹, samt hemställer,

att Kungl. Maj:t måtte, med hänsyn till naturen av de frågor, som genom berörda lagförslag avses bliva reglerade, inhämta kyrkomötets yttrande däröver.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till kyrkomötet skall avlåtas skrivelse av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Olof Cederstrand.

¹ Denna bilaga är likalydande med den vid skrivelsen fogade och har här uteslutits.

Nr 4.

Ankom till tryckeriexpeditionen den 20 november 1946 kl. 3 em.

Kyrkolagsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 3, angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond m. m.

I en den 1 november 1946 dagtecknad, till kyrkolagsutskottets handläggning hänskjuten skrivelse, nr 3, har Kungl. Maj:t, under återopande av skrivelsen bilagt utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, begärt kyrkomötets yttrande över ett vid skrivelsen fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond.

Vidare hava i en jämväl till utskottets handläggning hänskjuten motion, nr 26, herr biskop *Cullberg m. fl.* hemställt, att kyrkomötet ville till Kungl. Maj:t ingå med underdånig framställning, att kontraktsadjunkter måtte få anställas även utanför Luleå stift i den utsträckning, som med hänsyn till den kyrkliga verksamheten särskilt bland ungdomen inom vissa kontrakt kan visa sig erforderlig.

Ovannämnda lagförslag är av följande lydelse:

Vidkommande först det föreliggande lagförslaget innebär detta, dels att maximeringen av nu ifrågavarande anslag slopas, och dels att grunderna för Kungl. Maj:ts handhavande av anslaget skola godkännas av riksdagen.

Utskottet.

Förslag om borttagande av maximeringen väcktes i en motion vid 1934 års kyrkomöte, och förslaget tillstyrktes av kyrkolagsutskottet i betänkande (nr 32), som godkändes av kyrkomötet.

Utskottet har i princip intet att erinra mot lagförslaget.

I detta sammanhang vill utskottet framhålla följande. Stifts- eller kontraktsadjunkt äger vid sjukledighet icke rätt till arvode med större belopp än vad som motsvarar vad han såsom pastoratsadjunkt skulle ägt åtnjuta. Även med avseende å familjepensioneringen befinna sig stifts- och kontraktsadjunkterna i ett ogynnsamt läge. Detta synes obilligt. Det förefaller utskottet angeläget, att stifts- och kontraktsadjunkter i nu nämnda avseen-

den jämsställas med kyrkoadjunkter. Ej heller äga stifts- och kontraktsadjunkterna rätt till ledighet för enskilda angelägenheter annat än mot avstående av lön, något som måste betecknas som otillfredsställande. Utskottet vill uttala en önskan, att nu berörda frågor hänskjutas till 1946 års prästlönekommitté.

Vad härefter angår motionen finner utskottet i likhet med motionärerna, att bland annat på grund av i motionen anförda skäl anställande av kontraktsadjunkter kan vara eller bli behövt även utanför Luleå stift. Något författningsenligt hinder mot en sådan åtgärd lär icke förefinnas; liksom förhållandet är med stiftsadjunkterna torde fråga om anställande av kontraktsadjunkter få prövas av Kungl. Maj:t från fall till fall. Motionen bör därför enligt utskottets mening icke föranleda någon kyrkomötets åtgärd.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

dels att kyrkomötet måtte i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 3, förklara sig icke hava något att erinra mot det vid skrivelsen fogade lagförslaget,

dels ock att motionen, nr 26, icke måtte föranleda någon kyrkomötets åtgärd.

Stockholm den 20 november 1946.

På kyrkolagsutskottets vägnar:

HARDY GÖRANSSON.

Närvarande i utskottet vid ärendets behandling:

herr *Hardy Göransson*, herrar biskopar *Rodhe*, *Block* och *Ljunggren*, herrar *Nygren**) och *Hultgren*, friherre *Carl Hamilton* samt herrar *Jansson*, *Ljung* och *Turén*.

*) Ej närvarande vid justeringen av betänkandet.

Nr 4.

Godkänd av kyrkomötet den 28 november 1946.

Kyrkomötets underdåniga skrivelse i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond.

(Kyrkolagsutskottets betänkande nr 4.)

Till Konungen.

I skrivelse till kyrkomötet den 1 november 1946, nr 3, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av skrivelsen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, begärt kyrkomötets yttrande över ett vid skrivelsen fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond.

I ärendet har kyrkolagsutskottet avgivit betänkande, nr 4, varav tryckt exemplar här bifogas.

Under åberopande av utskottets betänkande får kyrkomötet i underdånighet förklara sig icke hava något att erinra mot ifrågavarande lagförslag.

Stockholm den 28 november 1946.

Underdånigst

ERLING EIDEM.

/ *G. H. Berggren.*

Nr 4.

Kungl. Maj:ts skrivelse till kyrkomötet angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster m. m.; given Stockholms slott den 1 november 1946.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed inhämta kyrkomötets yttrande över härvid fogade, inom ecklesiastikdepartementet uppräntade förslag till lagar angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster samt angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond.

GUSTAF.

N. Quensel.

Förslag

till

L a g

**angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35)
om emeritilöner för präster.**

Härigenom förordnas, att 1 och 2 §§¹ lagen den 9 december 1910 om emeritilöner för präster skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges samt att 11 §² samma lag skall hava lydelse som följer.

1 §.

Emeritilöner må under de villkor och bestämmelser, som här nedan stadgas, från kyrkofonden utgå till ordinarie och extra ordinarie präster, vilka tjänstgöra i annan territoriell församling än Karlsborgs församling, ävensom till stifts- och kontraktsadjunkter samt till pastor vid sådan svensk församling i utlandet, för vilken kyrkoordning blivit av Kungl. Maj:t fastställd.

2 §.

Emeritilön delas — — — ettusenfemhundra kronor.

För pastor vid svensk församling i utlandet skall grundbeloppet utgöra fyratusenfemhundra kronor.

Det provisoriska — — — 4 § 3 mom.

11 §.

Tjänst innehavare, å vilken bestämmelserna härförut om emeritilön äga tillämpning, vare pliktig att underkasta sig framdeles, så länge han kvarstår i tjänst, av Kungl. Maj:t och riksdagen beslutade ändrade bestämmelser rörande skyldigheten att mot erhållande av emeritilön avgå från tjänsten och om emeritilöns åtnjutande eller eljest med avseende å sådan prästs tjänstepensionering.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1947; dock att dessförrinnan utnämnd pastor vid svensk församling i utlandet icke mot sitt bestridande är skyldig att mot erhållande av emeritilön avgå från sin befattning samt att före den 1 januari 1947 utnämnd annan tjänst innehavare icke utan eget godkännande är underkastad förpliktelse, som i 11 § i dess nya lydelse avses.

¹ Senaste lydelse, se 1941:954.

² Beträffande 11 §, jfr 1942:157.

Förslag

till

L a g

**angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932
(nr 404) om kyrkofond.**

Härigenom förordnas, att 6 §¹ lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

6 §.

Enligt vad — — — kyrkofonden gäldas
dels kostnad för avlönande av biskoparna och av präster, som avses i
lagen om reglering av prästerskapets avlöning, för beredande av emeriti-
lön för präster ävensom för pensionering av efterlevande till präster, allt
i den omfattning, som är närmare angiven
i bestämmelserna — — — avsedda medel,
i lagarna om reglering av prästerskapets avlöning, om provisorisk till-
läggs-lön åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. m.,
om resanslag åt vissa präster i nyreglerade pastorat, om emeritilöner för
präster, om emeritilöner för vissa prästmän i ledande ställning i missio-
nens och diakoniens tjänst och om dyrtidstillägg åt präster jämte därtill
anslutna särskilda författningar samt
i familjepensionsreglementet — — — Luleå stift.
Härutöver skola — — — anställda präster.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1947.

¹ Senaste lydelse, se 1941: 909.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 november 1946.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Statsrådet Quensel anmäler fråga om emeritilöner för pastorer vid svenska församlingar i utlandet och anför härom följande.

För närvarande finnas sex svenska församlingar i utlandet, för vilka Kungl. Maj:t fastställt kyrkoordning, nämligen
Gustafs församlingen i K ö p e n h a m n,
Olaus-Petriförsamlingen i H e l s i n g f o r s,
Margaretaförsamlingen i O s l o,
Victoriaförsamlingen i B e r l i n,
Sofiaförsamlingen i P a r i s samt
Ulrika-Eleonoraförsamlingen i L o n d o n.

Ett förslag om fastställande av kyrkoordning för en svensk församling i Buenos Aires är för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

De svenska statsmakterna ha på flera sätt visat sitt intresse för de svenska utlandsförsamlingarna. De ha sålunda understötts från hemlandet med särskilda anslag såväl till uppförande av kyrko- och församlingsbyggnader som till avlönandet av präster. Sedan Kungl. Maj:t fastställt kyrkoordning för församlingen och denna vunnit viss stadga i organisationen, har avlöningsbidraget till församlingen i allmänhet uppförts å riksstaten och vederbörande prästman erhållit ordinarie anställning med fullmakt av Kungl. Maj:t såsom pastor vid församlingen. För församlingen i Paris fastställdes kyrkoordning redan år 1882, medan kyrkoordningarna för samtliga de övriga församlingarna tillkommit under de tre första decennierna av 1900-talet, den senaste år 1925 för församlingen i Oslo. För pastor vid församlingen i London har icke utgått något avlöningsbidrag från anslag å riksstaten utan har därvarande församling för dennes avlöande i stället åtnjutit bidrag av vissa av svenska staten för ändamålet anvisade s. k. skeppsavgifter, vilka alltsedan år 1716 skolat på grund av ett kungl. brev erläggas av till engelska hamnar anländande svenska fartyg.

De från anslag å riksstaten utgående bidragen till utlandspastorernas avlö-
nande ha från och med budgetåret 1942/43 överflyttats till kyrkofonden.
Orsaken till denna överföring var närmast den, att utlandspastorerna inbe-
gripits i den år 1941 beslutade allmänna regleringen av det prästerliga familje-
pensionsväsendet, varigenom det allmännas kostnad för familjepensione-
ringen av, bland andra, dessa präster lagts å kyrkofonden. Avlöningsbidraget
för pastor vid svenska församlingen i London bibehölls dock härvid såsom
föret. För de övriga fem utlandspastorerna skola avlöningsbidragen efter
överflyttningen till kyrkofonden alltjämt bestämmas av Kungl. Maj:t och
riksdagen. Genom särskilt beslut bestämdes tillika, att de hittillsvarande
grunderna för dessa sistnämnda avlöningsbidrags utgående tills vidare skulle
gälla oförändrade och således icke behöva varje år underställas riksdagen.
Enligt beslut av 1944 års riksdag genomfördes emellertid för budgetåret
1944/45 en provisorisk lönereglering för pastorstjänsterna vid ifrågavarande
fem utlandsförsamlingar. Vid 1945 års riksdag beslöts härefter en tilläggs-
reglering för budgetåret 1945/46 för utlandspastorerna, vilken i avseende
å vissa därvid bestämda tilläggsförmåner jämväl omfattade pastor vid sven-
ska församlingen i London. De sålunda bestämda provisoriska bidragsgrun-
derna ha erhållit förlängd giltighet för budgetåret 1946/47. De i enlighet
härmed för innevarande budgetår ur kyrkofonden utgående avlöningsbidragen
till pastorerna vid de svenska församlingarna i utlandet äro bestämda på
följande sätt:

Till pastor vid en var av de svenska församlingarna i Köpenhamn, Berlin,
Paris, Helsingfors och Oslo utgår *dels* grundavlöning jämte provisorisk för-
höjning med tillhopa 8 100 kronor, *dels* procentuellt dyrtidstillägg och kris-
tillägg enligt de grunder för åtnjutande av dylika tillägg, som för motsva-
rande tid gälla för kyrkoherde i territoriell hemlandsförsamling, *dels* ock
ett tillfälligt utlandstillägg i form av grundbelopp och barnbidrag. Grund-
beloppet utgör för år 1 600 kronor för en var av pastorerna i Köpenhamn,
Helsingfors och Oslo, 2 600 kronor för pastorn i Berlin och 2 000 kronor för
pastorn i Paris. Barnbidraget utgår, för år räknat, för varje befattningsha-
vare, som på grund av försörjningsplikt underhåller barn under 19 års ålder,
med 750 kronor för ett och 500 kronor för varje ytterligare barn under 10 års
ålder samt med 2 000 kronor för varje barn, som fyllt 10 år. Uppbär befatt-
ningshavare utöver sin sålunda bestämda prästerliga avlöning arvode eller
annan fast ersättning för särskilt uppdrag vid sidan av pastorstjänsten, skall
emellertid för tid, varunder dylikt arvode utgår, grundbeloppet av utlands-
tillägget för honom minskas med ett mot arvodet svarande belopp. För
åtnjutande av härföret angiven grundavlöning å 8 100 kronor är pastor till-
förbunden att icke mottaga någon särskild ersättning för honom på grund
av tjänsten åliggande förrättningar.

Pastor vid svenska Ulrika-Eleonoraförsamlingen i London är ur kyrkofon-
den tillerkänd allenast tillfälligt utlandstillägg. Detta utgår med ett grund-
belopp av 2 000 kronor för år och i övrigt efter samma grunder, som gälla
för de andra utlandspastorerna; dock att härvid såsom särskild förutsättning

för utlandstilläggets åtnjutande stadgats, att pastorn under budgetåret får av församlingen i London uppbära minst de löneförmåner, som för honom fastställts å kyrkostämma med församlingen den 27 november 1938 eller 660 £ för år (därav 460 £ i grundlön, 100 £ i provisorisk löneförbättring och 100 £ i dyrtidstillägg) jämte hyresfri bostad.

De av Kungl. Maj:t för de särskilda utlandsförsamlingarna fastställda kyrkoordningarna äro till sitt innehåll i stort sett sinsemellan lika och i det väsentliga jämväl överensstämmande med vad som gäller för de svenska kyrkoförsamlingarna i allmänhet i hemlandet. Anslutningen till utlandsförsamlingarna är dock helt frivillig. De grundläggande bestämmelserna i kyrkoordningarna rörande utlandsförsamlingarnas organisation och de för församlingarna inrättade pastorstjänsterna äro av i huvudsak följande innehåll:

Församlingens religiösa och övriga uppgifter handhavas, förutom av enstaka andra organ, av kyrkostämma och kyrkoråd samt kyrkvärdar. Församlingens medlemmar bestå i första hand av svenskar, vilka tillhöra den svenska kyrkan eller också — inom vissa församlingar — annat evangeliskt kyrkosamfund och vilka hos pastor anmält sin önskan att inträda i församlingen. Dessa församlingsmedlemmar äro antingen sådana, som efter att ha uttagit flyttningsbetyg från sin förra hemort blivit i vanlig ordning kyrkobokförda i församlingen, eller ock sådana, som, ehuru de fortfarande äro kyrkobokförda i hemlandet, för en längre eller kortare tid uppehålla sig i det främmande landet och därunder vilja komma i åtnjutande av de förmåner, som den svenska kyrkliga verksamheten därstädes erbjuder. I några av utlandsförsamlingarna kunna även evangeliska trosbekännare av annan nationalitet erhålla inträde. Rättighet att deltaga i kyrkostämmans överläggningar och beslut tillkommer en var av församlingens till myndig ålder komna medlemmar, som sedan viss tid varit inskriven i församlingen och erlagt under tiden förfallna årsavgifter till denna. Församlingen lyder under domkapitlet i Uppsala.

Pastor vid församlingen skall tillhöra svenska kyrkan. Befattningen som pastor vid församlingen sökes hos och tillsättes av Kungl. Maj:t, som jämväl utfärdar fullmakt å befattningen. Pastor lyder i sin ämbetsutövning under ärkebiskopen och domkapitlet i Uppsala och har såsom präst i svenska kyrkan att i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse Sveriges kyrkolag och övriga för prästerlig verksamhet gällande svenska författningar. Pastor ombesörjer kyrkobokföringen för församlingen och är berättigad att med laga verkan utföra alla ifrågakommande vanliga kyrkliga förrättningar, såsom dop, vigslar och jordfästningar. Pastor åtnjuter för tjänstgöringen i utlandsförsamlingen prästerlig tjänstårsberäkning och erhåller därjämte efter visst tids tjänstgöring i sådan församling s. k. extra ansökningsrätt till ordinarie prästerlig tjänst inom vilket stift som helst i hemlandet.

Såsom redan nämnts äro utlandspastorerna, liksom biskopar och flertalet i hemlandet stationerade församlings- och andra präster, inbegripna i 1941 års familjepensionsreglering för prästerskapet. Enligt stadgande i 1 § familjepensionsreglementet för prästerskapet den 28 november 1941 (nr 904) äger sålunda nämnda reglemente tillämpning å, jämte andra, »innehavare av pas-

torsbefattning i svensk församling i utlandet, för vilken kyrkoordning blivit av Kungl. Maj:t fastställd». Någon tjänstepensionering har däremot hittills icke blivit för utlandspastorerna genomförd. Vad beträffar prästerskapet i hemlandet är en i det hela enhetlig reglering av dessa prästers tjänstepensionering ordnad genom lagen den 9 december 1910 (nr 141 s. 35) om emeritilöner för präster. Denna lag äger i dess nuvarande lydelse i första hand tillämpning för alla i de territoriella församlingarna — utom i Karlsborgs — tjänstgörande ordinarie och extra ordinarie präster samt för stifts- och kontraktsadjunkterna. De däri stadgade grunderna för emeritilöns tillgodonjutande gälla emellertid jämlikt lagen den 28 juni 1935 (nr 445) om emeritilöner för vissa prästmän i ledande ställning i missionens och diakoniens tjänst jämväl för där avsedda särskilda präster. För biskoparna har tjänstepensionering ordnats efter i stort sett enahanda grunder genom förordningen den 27 november 1936 (nr 578) med ändrade bestämmelser för biskoparnas avlöande jämte nya grunder för dispositionen av därtill avsedda medel. Enligt samtliga dessa bestämmelser bestrides den befattningshavaren tillkommande tjänstepensionen (emeritilönen) i dess helhet ur kyrkofonden. Någon pensionsavgift eller något pensionsavdrag för emeritilönens erhållande är icke ålagd befattningshavaren. Någon rätt till emeritilöns erhållande vid avgången ur tjänst är i princip ej heller tillförsäkrad befattningshavaren, fastän denne numera — sedan tidigare stadgad begränsning av antalet pensionsrum borttagits — i verkligheten alltid tillerkännes emeritilön, så snart de i författningarna härför angivna förutsättningarna föreligga. Bestämmelserna i övrigt rörande emeritilön för ordinarie präst äro enligt 1910 års emeritilönelag i huvudsak följande:

Emeritilönen utgår med ett grundbelopp av 80 procent av den reglerade lönen, lägst dock 3 200 kronor för kyrkoherde och 2 400 kronor för komminister samt högst 4 500 kronor, samt ett provisoriskt tilläggsbelopp av 1 000 kronor. Kungl. Maj:t utser, efter anmälan av domkapitlet, emeritilöntagare. Befattningshavare är pliktig att, mot åtnjutande av emeritilön, avgå från tjänsten, när han fyllt 70 år, eller när han fyllt 65 år och under mer än tre av de senast förflutna fem åren varit i följd av obotlig sjukdom eller ålderdomssvaghets orsakad att själv fullgöra sina tjänsteåligganden och av sådan anledning åtnjutit tjänstledighet, eller när han — utan att ha uppnått nyss angiven ålder — efter att under fem på varandra följande år på grund av sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra finnes vara för framtiden till tjänstgöring oförmögen. Har befattningshavaren i sistnämnt fall icke uppnått 35 prästerliga tjänstår, utgår emeritilönen med ett i förhållande till antalet tjänstår reducerat belopp, dock ej med lägre belopp än 75 procent av hela emeritilönen. Befattningshavaren avgår från tjänsten under det för honom ifrågavarande avgångsåret med utgången av mars månad och är från och med därpå följande april månad berättigad att månadsvis i efterskott uppbära honom tilldelad emeritilön. Vid lagens tillkomst redan utnämnd befattningshavare är över huvud taget icke mot sitt bestridande skyldig att, mot åtnjutande av emeritilön, avgå från sin befatt-

ning och befattningshavare, som utnämnts före tillkomsten av vissa genom lag den 13 december 1929 (nr 385) införda ändringar i emeritilönelagen, är icke skyldig att mot erhållande av emeritilön avgå från sin befattning, förrän han fyllt 75 år eller på sätt nyss sagts vid 65 års ålder befunnits urståndsatt att tjänstgöra. Å emeritilön utgår dyrtids- och kristillägg enligt samma allmänna grunder, som gälla för motsvarande tillägg åt civila tjänstepensionstagare i statens tjänst.

En hemställan om anordnande av tjänstepensionering jämväl för utlandspastorerna gjordes i underdänig skrivelse den 20 november 1937 av *ärkebiskopen*, som därvid anförde i huvudsak följande:

Frågan om pension för utlandspräster har tidigare icke påkallat vidare uppmärksamhet, då enligt tillämpad praxis vederbörande långt före pensionsåldern plägar utbyta sin utlandstjänst mot tjänst i hemlandet. Även om ett sådant återvändande till hemlandet jämväl för framtiden torde komma att såsom stående regel praktiseras, så torde man dock böra räkna med möjligheten av att på något håll vederbörande kan komma att stanna kvar på sin utlandsplats intill sitt inträde i pensionsåldern.

En utlandspräst står visserligen icke helt utan möjlighet att erhålla pension enligt gällande bestämmelser. Han kan nämligen, om han återinträder i prästerlig tjänstgöring i hemlandet, räkna på emeritilön såsom extra ordinarie präst, en utväg som dock i sig själv är mindre tilltalande och som föga står i samklang med strävandena att förebygga åldrande prästers för långvariga kvarstående i tjänsten. En sådan pension såsom extra ordinarie präst måste med hänsyn till vederbörandes föregående ställning och avlöning anses alldeles otillräcklig. Billighet och rättvisa synas avgjort bjuda, att han i pensionsavseende får intaga enahanda ställning som en kyrkoherde i hemlandet.

Med hänsyn till enhetligheten i regleringen av prästerskapets pensionsförhållanden synas utlandspastorerna vid ett genomförande av en tjänstepensionering för dem böra tillerkännas emeritilön och emeritilönen därvid böra utgå ur kyrkofonden.

Beträffande de närmare villkoren och bestämmelserna rörande emeritilöner åt utlandspastorerna torde de regler, som därutinnan gälla för ordinarie präster, kunna i stort sett tillämpas. Ifrågasätts må dock, om icke emeritilöneåldern borde sänkas till den vanliga civila pensionsåldern eller fyllda 65 år. Utlandspräster av vilande tjänstgöring får nämligen anses ställa särskilt stora krav på rörlighet och initiativ.

Domkapitlet i Uppsala instämde helt i den av ärkebiskopen gjorda framställningen.

I utlåtande den 13 december 1939 tillstyrkte *kammarkollegiet* förslaget, att emeritilön skulle kunna utgå till utlandspastorerna, och anförde därvid i huvudsak följande:

Utlandspastorerna torde såväl i avseende å tjänsteställning som i fråga om arbetsuppgifter och löneförhållanden m. m. kunna i stort sett jämföras med kyrkoherdar i hemlandspastorat. Det torde vid sådant förhållande få anses skäligt, att de vid avgång från tjänsten erhålla en mot deras tjänsteställning svarande pension eller sålunda, såsom närmast jämförbart, emeritilön av samma storlek som kyrkoherde. Därest utlandspastorn tillförsäk-

rades pension i denna sin egenskap, skulle han erhålla en tryggare ställning. Han skulle då bli oförhindrad att kvarstanna i utlandstjänst, så länge detta funnes lämpligt, och icke se sig nödgad att, för erhållande av tillfredsställande pension, i god tid före pensionsåldern söka fullmaktstjänst i hemlandet.

Kostnaderna för pension åt utlandspastorerna torde bli förhållandevis ringa. Tjänsterna äro allenast sex till antalet, och av utlandspastorerna torde, även om pension införes, endast ett fåtal komma att pensioneras såsom sådana. Det lär nämligen kunna antas, att ett återvändande till tjänst i hemlandet — vilket för närvarande är praxis — även för framtiden skulle bli stående regel. Så länge befattningshavarnas löner betalas av statsmedel, torde det vara följdriktigt, att jämväl kostnaderna för deras pensionering åvila statsverket.

Vad angår de allmänna förutsättningarna för pensions erhållande torde motsvarande böra gälla, som i lagen om emeritilöner för präster föreskrivits beträffande prästerliga befattningshavare i hemlandet. Även såvitt angår beräkningen av pensionsbeloppen torde de grunder böra tillämpas, som angivas i emeritilönelagen. Då lönerna till utlandspastorerna icke fastställts enligt prästlönerregleringslagen, torde dock annan beräkningsgrund än den i 2 § emeritilönelagen angivna få komma till användning. Möjligen kunde grundbeloppet beräknas efter faktiskt utgående löneförmåner, såsom sker beträffande emeritilönerna för de prästmän i missionens och diakoniens tjänst, vilka avses i lagen den 28 juni 1935, nr 445. Enligt sådan beräkningsgrund skulle grundbeloppet för samtliga utlandspastorer uppgå till maximum eller 4 500 kronor. Även för framtiden torde detta kunna antagas bli fallet. Med hänsyn härtill och med beaktande i övrigt av den betydelsefulla ställning i svenska kyrkans tjänst, som utlandspastorerna intaga, synes pensionen kunna bestämmas att alltid utgå med belopp, motsvarande högsta emeritilön för kyrkoherde i pastorat i hemlandet. Pensionen skulle sålunda — frånsett dyrtidstillägg, som givetvis också bör utgå av statsmedel — för en var av pastorerna bli 5 500 kronor, därav 4 500 kronor grundbelopp och 1 000 kronor provisoriskt tilläggsbelopp. Reducering av pensionsbeloppet bör givetvis vid bristande antal tjänstar ske efter de i emeritilönelagen angivna grunderna.

I utlåtande den 25 januari 1940 förklarade sig *statskontoret* på anförda skäl icke kunna tillstyrka, att åtgärder vidtoges för att i särskild ordning reglera utlandspastorernas pensionsförhållanden.

Kammarkollegiet har med anledning av vad statskontoret i frågan anfört och med hänsyn till den dåmera genomförda överföringen av utlandspastorernas löner till kyrkofonden och regleringen av deras familjepensionsrätt avgivit förnyat utlåtande i ämnet den 1 februari 1944. Kammarkollegiet, som härvid vidhöll vad ämbetsverket tidigare föreslagit, med den ändringen att emeritilönerna borde utgå ur kyrkofonden, anförde i övrigt i huvudsak följande:

Löneförmånerna till utlandspastorerna utgå numera ur kyrkofonden. Så är förhållandet även med deras familjepensioner. Det torde då vara följdriktigt att i fråga om nämnda prästmän låta jämväl emeritilönerna utgå ur fonden. Vad angår pastorn i svenska församlingen i London bestrides dennes lön med åt svenska församlingen därstädes av svenska staten anvisade skepps-

avgifter. Hans familjepension utgår dock ur kyrkofonden. Goda skäl torde få anses föreligga för att låta emeritilönen för sistnämnde pastor utgå på samma sätt som för de övriga utlandspastorerna, alltså även för honom ur kyrkofonden.

Utlandspastorns pensionering genom anlåtande av kyrkofonden föranleder antingen visst tillägg till lagen om emeritilöner för präster den 9 december 1910 eller utfärdande av särskild författning i ämnet. Då särskild lag utfärdats den 28 juni 1935 om emeritilöner för vissa prästmän i ledande ställning i missionens och diakoniens tjänst synes det mest konsekvent och lämpligt, att också bestämmelserna om emeritilöner åt utlandspastorerna upptagas i särskild lag. I anslutning härtill bör göras visst tillägg till kyrkofondslagen.

Det må anmärkas, att jämlikt gällande författningar om dyrtidstillägg och kristillägg sådana tillägg skola utgå till innehavare av prästerlig emeritilön. Dessa tillägg skola ävenledes gäldas av kyrkofonden.

I skrivelse den 29 augusti 1945 har sedermera *domkapitlet i Uppsala* hos Kungl. Maj:t gjort framställning om vidtagande av erforderliga åtgärder i syfte att bereda utlandspastorerna emeritilöneförmån. I framställningen, vilken är i huvudsak likalydande med ärkebiskopens förenämnda skrivelse den 20 november 1937, framhåller domkapitlet, att frågan vore aktuell, enär kyrkoherden i svenska Gustafs församlingen i Köpenhamn Erik Arvid Boman år 1945 uppnått en ålder av 67 år.

Kammarkollegiet har i utlåtande över denna domkapitlets framställning förklarat sig icke ha annat att tillägga till sina föregående utlåtanden i ämnet än att, ehuru väl kollegiet lika med domkapitlet ansåge en sänkning av pensionsåldern för ifrågasvarande prästmän i och för sig vara lämplig, kollegiet för sin del dock hölle före, att denna fråga borde regleras i ett sammanhang för prästerskapet i gemen.

I utlåtande den 11 januari 1946 över samma framställning har även *statskontoret* numera tillstyrkt, att åtgärder vidtagas i syfte att reglera tjänstepensionsförhållandena för utlandspastorerna. Statskontoret har härvid anfört följande:

Enligt 1944 års riksdags beslut ha utlandspastorerna erhållit en löneställning, motsvarande den, som i fråga om hemlandets prästerskap gäller för kyrkoherde i ett stadspastorat av genomsnittlig storlek. I följd härav lär man icke längre kunna räkna med att samtliga pastorer i utlandsförsamlingarna — i överensstämmelse med hittills tillämpad praxis — återvända till tjänst i hemlandet. Vid sådant förhållande har statskontoret icke heller något att erinra mot att åtgärder vidtagas i syfte att reglera pensionsförhållandena för dessa tjänstinnehavare.

För den ifrågasatta pensioneringen torde föreskrifterna om emeritilön till ordinarie församlingspräst kunna i huvudsak tillämpas. Med utgångspunkt från de i lagen om emeritilöner för präster stadgade beräkningsgrunderna skulle emeritilönen för utlandspastorerna, vilka enligt förberörda reglering uppbära en grundavlönning å 6 000 kronor (beträffande pastor i London, se propositionen 188/1945 s. 4), uppgå till 4 500 kronor i grundbelopp och 1 000 kronor i tilläggsbelopp. Enligt gällande bestämmelser utgå därjämte å prästerlig emeritilön dyrtids- och kristillägg.

I likhet med kammarkollegiet anser statskontoret, att frågan om sänkning av emeritiåldern bör regleras i ett sammanhang för prästerskapet i dess helhet.

Utlandspastorernas kontanta avlöningsförmåner bestridas helt eller delvis med kyrkofondens medel. Familjepension till efterlevande efter dessa prästmän utgår också ur kyrkofonden. Det synes därför naturligt, att även emeritilön till dem utgår från kyrkofonden.

De svenska församlingarna i Köpenhamn, Helsingfors, Oslo, Berlin, Paris och London intaga inom svenska kyrkan en ställning, som i många avseenden liknar en svensk stadsförsamling. I högre grad än hemlandsförsamlingarna åtnjuta dock utlandsförsamlingarna de svenska statsmakternas understöd. Sålunda utgå de i flertalet av dessa församlingar anställda prästernas löner helt ur kyrkofonden, medan församlingarna själva, vilka allmänt ha en svag ekonomisk bärkraft, endast tillhandahålla vederbörande pastorer hyresfri tjänstebostad med erforderlig uppvärmning och belysning. Den för pastor i London numera bestämda lönen, vilken också bestrides av allmänna medel, utgår dock huvudsakligen ur de s. k. skeppsavgifterna och endast till en mindre del ur kyrkofonden. Utlandspastorernas grundavlöning har vid de av 1944—1946 års riksdagar beslutade provisoriska löneregleringarna för dessa präster bestämts så att den skulle motsvara lönen för en kyrkoherde i ett stadspastorat i hemlandet av genomsnittlig storlek. Även i fråga om familjepensionering äro utlandspastorerna numera likställda med en kyrkoherde i ett sådant pastorat. Det allmännas kostnad för utlandspastorernas familjepensionering utgår också ur kyrkofonden. Däremot finnas icke några bestämmelser om tjänstepensionering av utlandspastorerna i denna deras egenskap.

Det förefaller naturligt, att regleringen av utlandspastorernas löne- och pensionsförhållanden fullständigas genom att de även erhålla rätt till tjänstepension i likhet med kyrkoherdarna i hemlandet. För det fall att utlandspastor skulle komma att kvarstanna på sin tjänst i utlandet intill den ålder, som utgör pensionsålder vid kyrkoherdetjänst i hemlandet — ett aktuellt sådant fall föreligger redan — böra fördenskull bestämmelser om utlandspastorernas tjänstepensionering finnas. Dylika bestämmelser synas böra inbegripa ej blott pastorerna vid de sex församlingar, för vilka Kungl. Maj:t hittills fastställt kyrkoordning, utan även pastor vid nytillkommande utlandsförsamling, för vilken likartad kyrkoordning fastställes och som i vederbörlig ordning erhåller bidrag ur kyrkofonden för därvarande pastors avlöande i huvudsaklig överensstämmelse med vad för de övriga utlandsförsamlingarna då gäller.

Enligt i ärendet framlagt förslag skulle även utlandspastor kunna erhålla tjänstepension i form av emeritilön, därvid de för kyrkoherde i hemlandet gällande bestämmelserna skulle tillämpas. Emeritilönen skulle med hänsyn till utlandspastorernas löneställning motsvara den högsta till kyrkoherde

Föredraganden.

enligt emeritilönelagen för närvarande utgående emeritilönen, d. v. s. ett grundbelopp av 4 500 kronor och ett provisoriskt tilläggsbelopp av 1 000 kronor jämte dyrtids- och kristillägg. Jag anser mig böra biträda detta förslag. Jag finner icke anledning att härvid ifrågasätta något särskilt av utlandsförhållandena betingat tillägg åt de pastorer, som få emeritilön.

Ärkebiskopen och domkapitlet i Uppsala ha uttryckt önskemål om att pensionsåldern, som för hemlandskyrkoherdarna utgör 70 år, måtte för utlandspastorerna sättas till 65 år, emedan dessas tjänstgöring skulle ställa särskilt stora krav på rörlighet och initiativ. Kammarkollegiet och statskontoret ha avstyrkt detta för närvarande under motivering, att frågan borde prövas i samband med övervägande av sänkt pensionsålder för prästerskapet i allmänhet. Jag ansluter mig till denna mening. Som frågan om en sänkning av prästernas pensionsålder är och sedan länge varit aktuell — jag hänvisar till de uttalanden därutinnan som gjordes i samband med avlöningsregleringen för biskoparna år 1936 (propositionen 242 s. 112) — och då tjänstepensionsbestämmelserna för prästerna i gemen torde bliva föremål för en modernisering även i andra hänseenden i samband med de förslag till reformering av församlingsprästernas avlöningsförhållanden m. m., varom utredning för närvarande pågår, finner jag det emellertid ändamålsenligt att, därest den nu föreslagna utvidgningen av de prästerliga emeritilönebestämmelsernas tillämpningsområde kommer till stånd, samtidigt meddelas föreskrift, att utlandspastorerna liksom — med förbehåll för tidigare utnämnd tjänstinnehavare — jämväl de präster, som redan enligt gällande bestämmelser kunna komma i åtnjutande av emeritilön, skola vara underkastade framdeles under deras tjänstetid beslutade, vare sig partiellt eller generellt, ändrade tjänstepensionsbestämmelser. En likartad föreskrift återfinnes i biskopslöneförordningen (1936: 578) punkt 15:o.

Emeritilönerna för utlandspastorerna ha föreslagits skola liksom för övriga präster bestridas ur kyrkofonden. Jag finner detta naturligt. Någon belastning för fonden, som kan tänkas nämnvärt påverka allmänna kyrkoavgiftens storlek, lär den härmed föreslagna utökningen av antalet emeritilöneberättigade icke komma att innebära.

Bestämmelserna om emeritilöner för utlandspastorer torde, i likhet med vad som år 1941 skedde då det gällde emeritilöner åt stifts- och kontraktsadjunkterna, lämpligen böra införas i lagen den 9 december 1910 om emeritilöner för präster. Den av mig förordade bestämmelsen om skyldighet för präst att underkasta sig framdeles ändrade tjänstepensionsbestämmelser torde lämpligen kunna upptagas i 11 § i emeritilönelagen; de tidigare bestämmelserna i denna paragraf, vilka rörde Stockholms stads konsistorium, ha upphävts genom lagen den 1 april 1942 (nr 157) om upphörande av det särskilda domkapitlet för Stockholms stad.

De nya emeritilönebestämmelserna torde kunna träda i kraft den 1 juli 1947. I analogi med vad som skedde vid emeritilönelagens tillkomst och

vid en år 1929 däri gjord ändring synes skäligen böra såsom övergångsbestämmelse stadgas, att redan utnämnd utlandspastor ej mot sitt bestridande skall vara skyldig att mot erhållande av emeritilön avgå från sin befattning. Såsom brukligt är i liknande fall torde dock närmast härefter följande löne reglering för utlandspastorerna böra förknippas med villkor, att vederbörande för att bli delaktiga av de nya lönebestämmelserna underkastar sig den ifrågasatta pensionsregleringen. Ett sådant tillfälle torde komma att inträffa redan den 1 juli 1947, då nu gällande löneprovisorium upphör och nya lönebestämmelser erfordras. I övergångsbestämmelserna bör även intagas förbehåll för tidigare utnämnd tjänst innehavare med avseende å tillämpligheten av 11 § i dess föreslagna nya lydelse. Detta förbehåll synes lämpligen kunna anknytas till utnämning före den 1 januari 1947, då de ifrågasatta nya bestämmelserna måste förutsättas vara för vederbörande tjänst innehavare kända.

Vid ett genomförande av den föreslagna emeritilöneregleringen för utlandspastorerna är det önskvärt, att bestämmelsen om att emeritilönerna skola gäldas ur kyrkofonden jämväl, på sätt hittills varit brukligt, registreras bland bestämmelserna om övriga kyrkofondens utgiftsändamål i 6 § lagen om kyrkofond.

Föredraganden uppläser härefter inom ecklesiastikdepartementet uppräta de förslag *dels* till lag angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster, *dels* till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond, vilka förslag såsom bilagor¹ äro fogade till detta protokoll, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte inhämta kyrkomötets yttrande över förslagen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till kyrkomötet skall avlätas skrivelse av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Olof Cederstrand.

¹ Bilagorna, vilka äro lika lydande med de vid skrivelsen fogade lagförslagen, ha här uteslutits.

Nr 5.

Ankom till tryckeriexpeditionen den 21 november 1946 kl. 3 em.

Kyrkolagsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 4, angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster m. m.

I en den 1 november 1946 dagtecknad, till kyrkolagsutskottets handläggning hänskjuten skrivelse, nr 4, angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster m. m. har Kungl. Maj:t, under återopande av skrivelsen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, begärt kyrkomötets yttrande över två vid skrivelsen fogade förslag till lagar angående ändring i ovannämnda lag samt angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond.

Lagförslagen äro av följande lydelse:

Det första av ifrågavarande två lagförslag innefattar *dels* bestämmelser rörande emeritilön för utlandspräster och *dels* stadgande om skyldighet för tjänstinnehavare, å vilken lagen om emeritilöner för präster är tillämplig, att underkasta sig framdeles under hans tjänstetid beslutade, ändrade tjänstepensionsbestämmelser. Till lagen äro fogade vissa övergångsbestämmelser.

Utskottet.

Vad först angår frågan om emeritilön för utlandspräster får utskottet uttala sin tillfredsställelse över att denna fråga nu står inför sin lösning. Utskottet vill understryka föredragande statsrådets uttalande, att de föreslagna bestämmelserna böra inbegripa ej blott pastorerna vid de sex nu förefintliga utlandsförsamlingarna utan även pastor vid nytillkommande sådan församling.

Beträffande emeritiåldern för utlandspastorerna delar utskottet ärkebiskopens och domkapitlets i Uppsala åsikt, att denna bör vara lägre än 70 år. Med hänsyn till de skäl, som föredragande statsrådet anfört mot att för närvarande bestämma en lägre emeritiålder för utlandspastorerna än för prästerskapet i allmänhet, finner sig utskottet icke böra framställa något yrkande i detta avseende.

Utskottet har ingen erinran mot förslaget till lag om ändring i lagen om emeritlöner för präster.

Ej heller finner utskottet anledning till erinran mot förslaget till ändrad lydelse av 6 § lagen om kyrkofond.

Utskottet hemställer sålunda,

att kyrkomötet måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t förklara sig icke hava något att erinra mot ifrågavarande två lagförslag.

Stockholm den 21 november 1946.

På kyrkolagsutskottets vägnar:

HARDY GÖRANSSON.

Närvarande i utskottet vid ärendets behandling:

herr *Hardy Göransson*, herrar biskopar *Rodhe*, *Block* och *Ljunggren*, herrar *Hultgren* och *Björkander*, friherre *Carl Hamilton* samt herrar *Jansson*, *Ljung* och *Turén*.

Nr 5.

Godkänd av kyrkomötet den 28 november 1946.

Kyrkomötets underdåniga skrivelse i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster m. m.
(Kyrkolagsutskottets betänkande nr 5.)

Till Konungen.

I skrivelse till kyrkomötet den 1 november 1946, nr 4, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av skrivelsen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, begärt kyrkomötets yttrande över två vid skrivelsen fogade lagförslag, nämligen dels förslag till lag angående ändring i lagen den 9 december 1910 (nr 141, s. 35) om emeritilöner för präster, dels ock förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond.

Vad angår frågan om emeritilön för utlandspräster får kyrkomötet uttala sin tillfredsställelse över att denna fråga nu står inför sin lösning. Kyrkomötet vill understryka föredragande statsrådets uttalande, att de föreslagna bestämmelserna böra inbegripa ej blott pastorerna vid de sex nu förefintliga utlandsförsamlingarna utan även pastor vid nytillkommande sådan församling.

Beträffande emeritiåldern för utlandspastorerna delar kyrkomötet ärkebiskopens och domkapitlets i Uppsala åsikt, att denna bör vara lägre än 70 år. Med hänsyn till de skäl, som föredragande statsrådet anfört mot att för närvarande bestämma en lägre emeritiålder för utlandspastorerna än för prästerskapet i allmänhet, finner sig kyrkomötet icke böra framställa något yrkande i detta avseende.

Kyrkomötet vill härmed i underdånighet förklara sig icke hava något att erinra mot ifrågavarande två lagförslag.

Stockholm den 28 november 1946.

Underdånigst

ERLING EIDEM.

/ G. H. Berggren.